

Praktici na Hradě

Petr Šonka

Dne 19. listopadu 2024 uspořádala Kancelář prezidenta republiky a Kancelář manželky prezidenta republiky jednání u kulatého stolu na téma Nedostatek lékařů v regionech. Pozvání na Hrad přijali představitelé všech odborných a profesních organizací praktických lékařů pro děti a dorost (PLDD) a všeobecných praktických lékařů (VPL), včetně Mladých praktiků, Pracovní skupiny venkovského lékařství při Společnosti všeobecného lékařství ČLS JEP a Sekce Mladých pediatriů České pediatrické společnosti ČLS JEP. Debaty, která proběhla

za aktivní účasti pana prezidenta a první dámy, se zúčastnili zástupci Ministerstva zdravotnictví ČR (MZ ČR), generální ředitel Všeobecné zdravotní pojišťovny, ředitel Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR, místopředseda Asociace děkanů lékařských fakult ČR, vedoucí Katedry všeobecného praktického lékařství a Katedry praktického lékařství pro děti a dorost Institutu postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví a také vedoucí Kanceláře prezidenta republiky, ředitel odboru vnitřní politiky prezidentské kanceláře a poradců pana prezidenta.

Debatu zahájil úvodním slovem prezident republiky Petr Pavel. Řekl, že se na svých cestách po regionech České republiky pravidelně setkává se stížnostmi obyvatel na nedostatečně zajištěnou primární zdravotní péči ve venkovských oblastech. Zejména oblast péče praktických lékařů pro děti a dorost vidí jako velmi palčivý problém, který je nutno rychle řešit. Upozornil na to, že zhoršující se dostupnost primární péče na venkově a v periferních oblastech země porušuje princip rovného přístupu občanů ke zdravotní péči, ještě více prohlubuje již existující rozdíly mezi městem a venkovem a zhoršuje frustraci obyvatelstva venkovských oblastí i jejich pocit, že stojí mimo zájem politiků a stát nenaplnuje jejich potřeby a neřeší jejich problémy. Uvědomuje si, že to má zásadní dopady společenské i politické, protože to vede ke zhoršování sociální soudržnosti, důvěry obyvatelstva ve stát a jeho instituce a k vyhlídnování venkova. Občané žijící v těchto oblastech pak mnohem snadněji podléhají nejrůznějším extrémním politickým názorům. Zdůraznil, že nedostatek praktických lékařů není jen velkým problémem českého zdravotního systému, ale především jedním

z nejzásadnějších celospolečenských problémů, který musí stát vyřešit.

Po úvodních slovech všech účastníků jednání se rozvinula velmi svižná a zajímavá debata, kterou velmi zručně a fundovaně řídila její moderátorka Adéla Čabanová. Diskuse byla velmi komplexní, diskutovala se demografická situace praktických lékařů, smysluplná tvorba sítě poskytovatelů v oboru PLDD a VPL i nutnost strukturálních změn zdravotního systému, včetně redukce počtu nevyužitých dětských lůžkových oddělení, a způsob, jak motivovat personál z těchto oddělení k přesunu do terénní pediatrické péče. Představitelé všech v debatě zúčastněných organizací, které reprezentují kompletní segment praktického lékařství pro dospělé i děti, rázně odmítli myšlenku zřizování tzv. center primární péče, kterou na jednání představili zástupci MZ ČR. Tuto koncepci, která nebyla předem projednána žádnou z profesních a odborných organizací praktických lékařů, považují účastníci jednání za nebezpečný experiment a návrat zpět do doby OÚNZ. Společně s panem prezidentem i první dámou se shodli, že budování takových center v nemocnicích a ve městech nemůže být řešením nedostatku praktických lékařů na venkově a v odlehklých oblastech, naopak může tento problém ještě více zhoršit. Upozornili také na to, že toto řešení, ke kterému se zástupci ministerstva zdravotnictví inspirovali při studijní cestě do Španělska pořádané Světovou zdravotnickou organizací v roce 2024, je součástí státem zřizované národní zdravotní služby, které předcházelo znárodnění ordinací praktických lékařů. Je zcela nekompatibilní s českým zdravotním systémem založeným na všeobecném zdravotním pojištění a pluralitě zdravotních pojišťoven. Účastníci jednání

MUDr. Petr Šonka, předseda Sdružení praktických lékařů České republiky

*Zdroj: Kancelář prezidenta republiky,
foto: Tomáš Fongus*

Hlavním tématem diskuse byl nedostatek lékařů v regionech

Zdroj: Kancelář prezidenta republiky, foto: Tomáš Fongus

se dále shodli na tom, že primární péče ve Španělsku rozhodně není tím etalonem kvality a dostupnosti, ke kterému bychom měli vzhlížet a směřovat. Naší ambicí by mělo být budování primární péče, jež bude mířit ke standardu Nizozemska či skandinávských zemí, kde je v současnosti tato péče a její organizace v rámci Evropy nejdále. Účastníci se rovněž shodli na tom, že je nutné soustředit se na podporu týmových praxí, ve kterých spatřujeme budoucnost poskytování primární péče, stejně jako je tomu ve světě. Tyto praxe i v ČR už několik let vznikají a pro rok 2025 se pro ně konečně podařilo najít odpovídající úhradový mechanismus. Tento koncept, který je mimo jiné zakotven ve strategickém dokumentu Zdraví 2030, by mělo MZ ČR rozvíjet a podporovat. Nikoliv plánovat vznik paralelní sítě center primární péče budovaných státem za dotáční peníze v nemocnicích a velkých městech. Je zajímavé, že tento návrh zaznívá z úst Václava Pláténika, náměstka ministra zdravotnictví pravicové vlády a místopředsedy konzervativní pravicové strany (KDU-ČSL). A je také s podivem, že zástupci MZ ČR nepřišli na jednání s žádným jiným návrhem, který by problém nedostatku praktiků na venkově pomohl řešit v krátkodobém horizontu, a i k tak jednoduchému a levnému řešení, jakým je navýšení počtu rezidenčních míst, se stavěli spíše rezervovaně.

V diskusi se dále hovořilo o nutnosti změn v systému vzdělávání

praktických lékařů. Tyto změny musejí začít již na lékařských fakultách ve vzdělávacím systému, který se dnes výuce v oboru praktického lékařství pro děti i dospělé věnuje spíše okrajově a praktická výuka mediků je v tomto zcela nedostatečná. Hovořilo se také o potřebě změn v postgraduálním vzdělávání praktiků pro děti a dospělé a o podpoře venkovského lékařství. Dále se mluvilo o problematice rovnoměrného budování sítě poskytovatelů péče v segmentu praktických lékařů a o motivačních faktorech a pobídkách pro vznik ordinací v oblastech se špatnou dostupností včetně možnosti hledat úhradový mechanismus, který umožní hradit péči praktiků v nedostupných oblastech lépe než v ostatních částech republiky. Otevřely se také možnosti opatření, jako je rozšiřování kompetencí zdravotních sester i ostatního zdravotnického personálu, nutnost snižovat administrativní zátěž praktiků a zavádění telemedicíny,

které by odlehčily tlaku na praktické lékaře a vedly ke zlepšení kapacity primární péče.

Klíčovým tématem a zásadní výzvou, která vzešla z jednání, je akutní potřeba výrazného navýšení počtu rezidenčních míst pro PLDD i VPL. Jejich počty ani dnes nedokáží uspokojit všechny zájemce o naše obory z řad absolventů lékařských fakult. A to v roce 2025 opustí brány lékařských fakult o 25 procent absolventů více než letos. Poprvé se totiž v praxi projeví navýšení počtu studentů medicíny. V jejich řadách musíme hledat budoucí praktické lékaře, kteří vyřeší dlouhodobý personální nedostatek v primární péči. Musíme jim však umět něco nabídnout, zatím pro ně máme k dispozici stejný počet rezidenčních míst jako v loňském a letošním roce. Přitom jen v oboru VPL jsme v letošním roce museli odmítnout polovinu zájemců, kteří se chtěli v našem oboru vzdělávat, a dvě třetiny těch, kteří je byli ochotni školit. Máme tedy zájem absolventů i zájem školitelů, ale chybí prostředky na rezidenční místa. Přitom navýšení počtu rezidenčních míst v oboru VPL o sto by znamenalo náklady zhruba 100 milionů korun. Tedy z pohledu státního rozpočtu či rozpočtu zdravotnictví zcela bagatelní částku, která odpovídá zbudování přibližně 400 metrů dálnice v českých cenách.

Je to opravdu zásadní důvod k zamýšlení pro ministerstvo i krajské reprezentace. Vážíme si toho, že pan prezident toto téma zvedl, a věříme, že i s jeho pomocí a podporou se podaří počet rezidenčních míst navýšit už pro rok 2025. Ještě je čas to stihnout.

Debate proběhla za aktivní účasti prezidenta republiky a první dámy

Zdroj: Kancelář prezidenta republiky, foto: Tomáš Fongus